



## OBJAŠNENJE UZ ZAJEDNIČKI OKVIR EU-A I OECD-INFE-A ZA FINANCIJSKE KOMPETENCIJE ODRASLIH (FINCOMP)

### SADRŽAJ

1.	UVOD .....	2
1.1.	Kontekst i ciljevi okvira za financijske kompetencije .....	2
1.2.	Moguće upotrebe .....	3
1.3.	Izrada okvira za financijske kompetencije .....	4
2.	SNALAŽENJE U OKVIRU ZA FINANCIJSKE KOMPETENCIJE .....	4
2.1.	Struktura okvira .....	4
2.1.1.	Prvo tematsko područje: novac i transakcije .....	5
2.1.2.	Drugo tematsko područje: planiranje i upravljanje financijama .....	6
2.1.3.	Treće tematsko područje: rizik i nagrada .....	6
2.1.4.	Četvrto tematsko područje: financijsko okruženje .....	7
2.2.	Transverzalna dimenzija okvira .....	7
2.2.1.	Digitalne financijske kompetencije .....	7
2.2.2.	Održive financijske kompetencije .....	8
2.2.3.	Financijska otpornost .....	9
2.2.4.	Ključne kompetencije .....	9
2.3.	Alat za filtriranje kompetencija prema potrebama korisnika .....	10
3.	SLJEDEĆI KORACI .....	10
3.1.	Olakšavanje primjene okvira za financijske kompetencije odraslih ...	10
3.2.	Izrada okvira za financijske kompetencije djece i mladih (mlađi od 18 godina) .....	11
4.	POJMOVNIK .....	11

## 1. UVOD

### 1.1. Kontekst i ciljevi okvira za financijske kompetencije

U ovom dokumentu utvrđen je zajednički okvir EU-a i OECD-INFE-a za **financijske kompetencije odraslih**. U Akcijskom planu za uniju tržišta kapitala iz 2020.<sup>1</sup> Europska komisija obvezala se da će provesti procjenu izvedivosti izrade okvira EU-a za financijske kompetencije. Nakon što su 2021. objavljeni rezultati te procjene<sup>2</sup>, Komisija i OECD-ova Međunarodna mreža za financijsko obrazovanje (OECD-INFE) počele su surađivati na izradi **zajedničkih okvira EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije odraslih**. Zajednički projekt pokrenut je 26. travnja 2021. na internetskoj konferenciji<sup>3</sup>, a rad na zajedničkom okviru za mlade započet će 2022. Oba se okvira temelje na postojećim okvirima OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti<sup>4</sup> te ih nadograđuju digitalnim i održivim financijskim kompetencijama i kompetencijama bitnima za otpornost. Kompetencije se prema potrebi prilagođavaju i kontekstu u EU-u.

Financijska pismenost spoj je financijske informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potreban da bi se donosile razborite financijske odluke i u konačnici osigurala financijska dobrobit pojedinca<sup>5</sup>. Okvirom EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije odraslih nastoji se promicati zajedničko razumijevanje financijskih kompetencija odraslih između država članica i nacionalnih tijela, obrazovnih institucija, industrije i pojedinaca. Usto služi i kao temelj za koordiniraniji pristup oblikovatelja politika EU-a i oblikovatelja nacionalnih politika. Budući da se njime podupiru nastojanja da se poboljša financijska pismenost, okvir pridonosi općem cilju poboljšanja financijske dobrobiti pojedinaca.

Okvir je usmjeren na kompetencije u području osobnih financija i njime se ne obrađuju, već nadopunjuju kompetencije obuhvaćene drugim postojećim okvirima, kao što su Europski okvir digitalnih kompetencija za građane (DigComp)<sup>6</sup>, Europski okvir

---

<sup>1</sup> Unija tržišta kapitala za građane i poduzeća – novi akcijski plan, COM(2020) 590 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

<sup>2</sup> *Joint EU/OECD-INFE report on the results of the feasibility assessment for the development of a financial competence framework in the EU* (Zajedničko izvješće EU-a i OECD-INFE-a o rezultatima procjene izvedivosti izrade okvira EU-a za financijske kompetencije): [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business\\_economy\\_euro/banking\\_and\\_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework_en.pdf), travanj 2021.

<sup>3</sup> [https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework\\_hr](https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework_hr)

<sup>4</sup> *G20/OECD INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Adults* (Okvir skupine G20 i OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti odraslih) (stariji od 18 godina): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf> i *OECD/INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Youth* (Okvir OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti mladih) (od 15 do 18 godina): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>.

<sup>5</sup> *Recommendation of the OECD Council on Financial Literacy* (Preporuka Vijeća OECD-a o financijskoj pismenosti), 29. listopada 2020.; <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461>. Ta je definicija u skladu s definicijom „kompetencije” iz Preporuke Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C\\_.2018.189.01.0001.01.HRV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.HRV).

<sup>6</sup> [DigComp | Znanstveni centar EU-a \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-storybook/digcomp/).

poduzetničkih kompetencija (EntreComp)<sup>7</sup> i Okvir OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća<sup>8</sup>.

Javna tijela, privatna tijela i civilno društvo u EU-u mogu dobrovoljno primjenjivati okvir EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije, Koji bi mogao poslužiti u izradi nacionalnih politika i inicijativa za financijsku pismenost.

Točnije, okvir nije zamišljen kao detaljni plan, nego kao konceptualna osnova za izradu raznih politika i mjera za financijsko obrazovanje. Obuhvaća skup kompetencija koji se temelji na ishodima, a koji se može upotrijebiti za:

- podupiranje **razvoja, provedbe i ažuriranja nacionalnih strategija financijske pismenosti**,
- podupiranje **oblikovanja programa financijskog obrazovanja i izrade nastavnih materijala i alata za financijsko obrazovanje**; usto bi mogao poduprijeti uključivanje financijskog obrazovanja u kurikulare visokoškolskih institucija, pomoći nastavnicima u oblikovanju osposobljavanja za odrasle i poslužiti kao temelj za nastavne materijale i programe posebno osmišljene za pružanje financijske pomoći ranjivim skupinama te poslužiti kao temelj za izradu privatnih ili javnih informativnih kampanja,
- olakšavanje **procjene razine financijske pismenosti i evaluacije inicijativa za financijsku pismenost**; primjerice, može poslužiti kao osnova za osmišljavanje pokazatelja financijske pismenosti kojima bi se mogla procijeniti djelotvornost nacionalnih inicijativa za financijsku pismenost.

Kako je opisano u odjeljku 2.3., okvir je dostupan u dvije verzije, odnosno u obliku dokumenta u Wordu koji se može ispisati i u kojem su navedene sve kompetencije te u obliku dokumenta u Excelu u kojem korisnici mogu pretraživati i filtrirati kompetencije prema vlastitim potrebama.

## 1.2. Moguće upotrebe

Ako se okvir upotrebljava za izradu politika i inicijativa, oblikovatelji politika i programa možda će iz okvira morati odabrati kompetencije koje su najbitnije za oblikovanje programa, resursa i alata prilagođenih konkretnim potrebama sudionika. Okvir nije detaljni plan, već alat koji oblikovateljima politike i stručnjacima pomaže u osmišljavanju vlastitih politika i programa te se može jednostavno prilagoditi potrebama konkretnih životnih situacija ili ciljnih skupina.

Primjerice, **budući korisnici okvira moći će odabrati i primijeniti kompetencije koje su najbitnije za određene „životne faze”**. Pojedinaac koji prima svoju prvu plaću morat će steći niz kompetencija povezanih s financijskim evidencijama (čuvanje platnih lista za moguće buduće potrebe), štednjom (razumijevanje važnosti redovite štednje) i mirovinom (razumijevanje važnosti planiranja mirovine od rane dobi). Još je jedan primjer kupnja prve imovine hipotekarnim kreditom. Pri donošenju te važne financijske odluke pojedinac bi trebao znati koje su glavne značajke hipotekarnog kredita kao financijskog proizvoda i

<sup>7</sup> <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=hr>

<sup>8</sup> <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-core-competencies-framework-on-financial-literacy-for-MSMEs.pdf>

koje su financijske posljedice preuzimanja te obveze, uključujući utjecaj na budući raspoloživi dohodak, te koje su posljedice neotplaćivanja kredita (npr. oduzimanje imovine).

**Iz okvira se ujedno mogu odabrati i primijeniti kompetencije koje su najbitnije za određene ciljne skupine**, kao što su žene, starije osobe, mladi, skupine osoba s niskim prihodima ili druge potencijalno financijski ranjive skupine. Pri primjeni okvira u prilagođenim osposobljavanjima svaka će država članica u određenoj mjeri dati prednost različitim posebnim ciljnim skupinama na temelju lokalnih (nacionalnih ili regionalnih) uvjeta.

### 1.3. Izrada okvira za financijske kompetencije

Hoće li okvir EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije biti uspješno primijenjen ovisit će o tome mogu li se države članice i dionici usuglasiti oko njega te ga uvažiti i koristiti u izradi politika i inicijativa za financijsku pismenost. **Stoga je bilo od ključne važnosti u ranoj fazi stupiti u kontakt s institucijama i organizacijama koje će u konačnici okvir upotrebljavati.** To znači da su države članice i dionici imali ključnu ulogu za vrijeme cijelog postupka izrade okvira:

- Uspostavljena je posebna podskupina **Stručne skupine vlada EU-a za maloprodajne financijske usluge** (GEGRFS) kako bi pomogla u izradi okvira za kompetencije. Podskupina se sastoji od stručnjaka iz nacionalnih tijela odgovorna za politike financijske pismenosti, a neki njezini članovi ujedno su i članovi OECD-INFE-a. Podskupina GEGRFS-a sastala se pet puta od lipnja do prosinca 2021. radi izrade okvira.
- Osim toga, u listopadu 2021. organizirana je **tehnička rasprava sa stručnjacima** kako bi se ocijenilo mogu li se nacrtom okvira za kompetencije koristiti stručnjaci (andragoški djelatnici, potrošačke organizacije i predstavnici industrije uključeni u programe financijske pismenosti) i utvrdilo može li se i kako okvir revidirati da bi bio jednostavniji za korištenje i provedbu u konkretnim obrazovnim inicijativama.

## 2. SNALAŽENJE U OKVIRU ZA FINANCIJSKE KOMPETENCIJE

### 2.1. Struktura okvira

U zajedničkom okviru EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije te su kompetencije podijeljene na četiri tematska područja: **novac i transakcije, planiranje i upravljanje financijama, rizici i nagrada te financijsko okruženje**<sup>9</sup>. Ta tematska područja potom su podijeljena na teme i podteme.

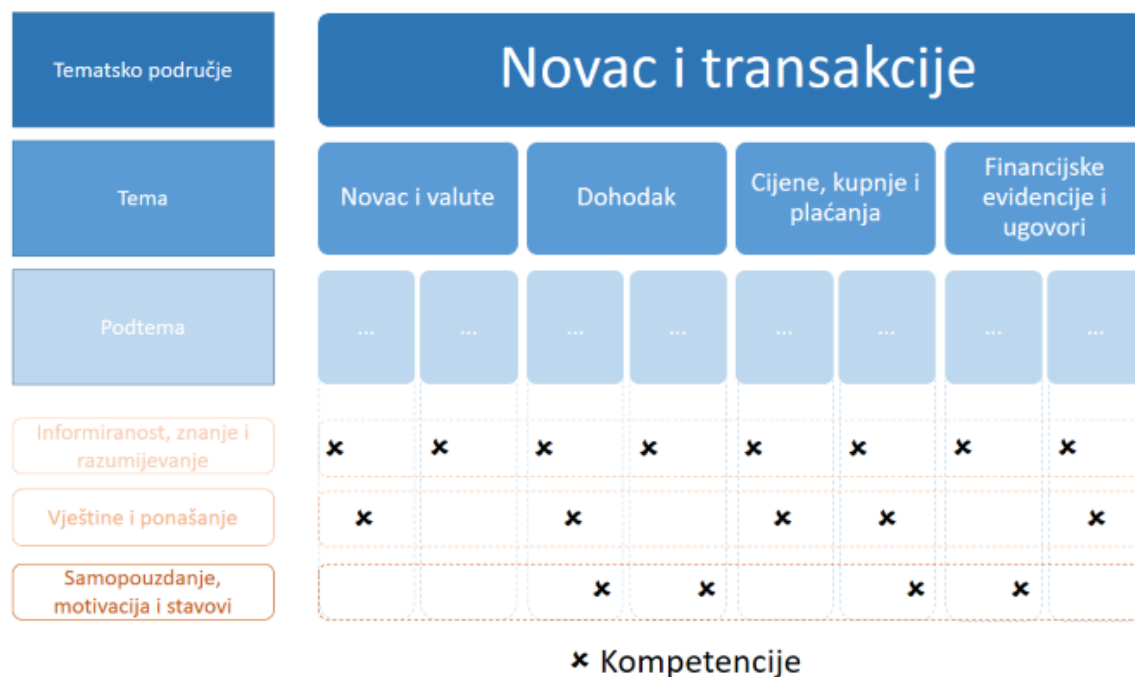
Svaka kompetencija razmatra se iz tri aspekta: **i. informiranost, znanje i razumijevanje, ii. vještine i ponašanje** te **iii. samopouzdanje, motivacija i stavovi**. Prvi aspekt „**informiranost, znanje i razumijevanje**” obuhvaća kompetencije povezane sa znanjem ili informiranosti (poznavanje određenih informacija ili upućenost u određenu temu). Drugi aspekt „**vještine i ponašanje**” odnosi se na kompetencije povezane s postupcima i vještinama kojima se nastoji poboljšati financijska dobrobit pojedinaca. Treći aspekt

---

<sup>9</sup> Ta struktura odgovara strukturi prijašnjeg okvira OECD-INFE-a za kompetencije odraslih.

„**samopouzdanje, motivacija i stavovi**” odnosi se na unutarnje odlučivanje o poduzimanju ili nepoduzimanju određenih financijskih postupaka s ciljem ostvarivanja ili održavanja financijske dobrobiti.

Na slici 2.1. nalazi se shematski prikaz i primjer organizacije svakog tematskog područja i aspekta u sklopu okvira. Važno je imati na umu da mnoge kompetencije mogu biti relevantne u više tematskih područja i da nisu svaki put navedene kako bi se izbjegla preklapanja.



**Slika 2.1. Shematski prikaz kompetencija u tematskom području „novac i transakcije”**

#### 2.1.1. Prvo tematsko područje: novac i transakcije

Ovo tematsko područje obuhvaća znanje, vještine i stavove povezane s različitim oblicima novca i valutama, dohotkom, cijenama, plaćanjima i kupnjama te važnosti financijskih evidencija i ugovora.

Njegov je glavni cilj utvrditi i prepoznati kompetencije koje su potrebne da bi pojedinac razumio različita obilježja novca, kako ga primiti kao dohodak, kako ga zamijeniti za robu i usluge te zašto je važno voditi i čuvati evidencije o tome kako je zarađen i zamijenjen.

Te teme obuhvaćaju neke osnovne i temeljne kompetencije. Razumijevanje obilježja novca vrlo je važno jer je novac potreban za financijsku dobrobit i jer postoji u raznim oblicima. *Kompetencije povezane s dohotkom* ključne su za financijsku otpornost i bitne za mnoge druge kompetencije kao što su izrada budžeta, štednja i mirovina.

Kompetencijama u odjeljku o *cijenama, kupnjama i plaćanjima* nastoje se obuhvatiti područja povezana sa zamjenom novca za usluge i proizvode te prijenosom novca. Pojedinac s tim kompetencijama tražio bi najpovoljnije cijene za proizvode i usluge te najučinkovitije načine na koje ih može kupiti.

Naposljetku, posljednji odjeljak obuhvaća *financijske ugovore i evidencije*, koji su ključni za praćenje financijskih transakcija i ugovora koje je potpisao pojedinac. Kompetencije iz

tog odjeljka odnose se na znanje koje se odnosi na traženje, čuvanje i razumijevanje financijskih evidencija i ugovora.

### 2.1.2. *Drugo tematsko područje: planiranje i upravljanje financijama*

Ovo tematsko područje obuhvaća znanje, vještine i stavove povezane s izradom budžeta, upravljanjem prihodima i rashodima, štednjom, ulaganjima, dugoročnim planiranjem, mirovinom, kreditima, dugom i upravljanjem dugom.

Glavni cilj ovog tematskog područja je utvrditi kompetencije za kratkoročno ili dugoročno *upravljanje financijskim stanjem* pojedinca ili kućanstva. To ne uključuje samo svakodnevno upravljanje prihodima i rashodima, nego i planiranje za budućnost, kao i kompetencije povezane sa štednjom i ulaganjima te kreditima i upravljanjem dugom.

Upravljanje prihodima i rashodima ovisi o izradi budžeta te ispravnom upravljanju priljevima i odljevima novca. U odjeljku s kompetencijama za izradu budžeta te upravljanje prihodima i rashodima pozornost se posebno posvećuje važnosti planiranja i kontroliranja priljeva i odljeva novca. Istaknuto je i da u tome mogu pomoći alati za izradu budžeta.

Osim toga, *štednja ili ulaganja* važni su aspekti planiranja i upravljanja financijama. Tematsko područje obuhvaća kompetencije kojima se ističu važnost i načini štednje te vrste proizvoda koji se u tu svrhu mogu upotrijebiti. Usto obuhvaća osnove ulaganja, diversifikacije i održivih ulaganja.

Da bi ostvario financijsku dobrobit, pojedinac bi trebao voditi računa o dugoročnim financijskim potrebama, a ne samo kratkoročnima. Stoga tematsko područje obuhvaća i kompetencije povezane s *mirovinom, dugoročnim planiranjem i prikupljanjem imovine*.

Naposljetku, u posljednjim odjeljcima ovog tematskog područja u prvom su planu krediti i upravljanje dugom. Cilj je tih kompetencija da pojedinac bude upoznat s pozitivnim i negativnim aspektima kredita, kad je preporučljivo podnijeti zahtjev za kredit, kako izbjeći financijske teškoće povezane s dugom i kako riješiti problem prezaduženosti.

### 2.1.3. *Treće tematsko područje: rizik i nagrada*

Ovo tematsko područje obuhvaća znanje, vještine i stavove povezane s prepoznavanjem rizika, financijskim sigurnosnim mrežama, osiguranjem te postizanjem ravnoteže između rizika i nagrade.

Ovim se tematskim područjem nastoje obuhvatiti kompetencije povezane s procjenom rizika, razumijevanjem kako ih se može smanjiti osiguranjem i financijskim sigurnosnim mrežama te razumijevanjem kompromisa pri preuzimanju rizika.

Ispravno utvrđivanje rizika važno je za financijsku dobrobit pojedinca jer je informiranost o rizicima neophodna za donošenje financijskih i drugih vrsta odluka. Kompetencije iz prvog odjeljka obuhvaćaju osnove i izvore rizika, uključujući rizike svojstvene financijskim proizvodima i rizik od kojeg se može zaštititi i osigurati.

Ovisno o preferencijama i okolnostima pojedinca može biti važno i smanjenje rizika. Stoga taj odjeljak obuhvaća kompetencije povezane s financijskim sigurnosnim mrežama i osiguranjem, koji mogu pomoći u smanjenju rizika i neočekivanih negativnih šokova koji mogu utjecati na financijsku dobrobit.

Rizik je ujedno temeljni koncept u osiguranju jer on u pravilu raste s očekivanim ili obveznim povratom. Stoga odjeljak obuhvaća i kompetencije povezane s osiguranjem.

#### *2.1.4. Četvrto tematsko područje: financijsko okruženje*

Ovo tematsko područje obuhvaća znanje, vještine i stavove povezane s propisima i zaštitom potrošača, pravima i odgovornostima potrošača, koristi financijskog obrazovanja, financijskih informacija i financijskog savjetovanja, financijskim proizvodima i uslugama, prijevarama i zloupotrebama, razumijevanjem poreza i javne potrošnje te vanjskim čimbenicima koji utječu na financijske odluke.

Ovo tematsko područje obuhvaća obilježja i značajke financijskog svijeta. Prvi skup kompetencija odnosi se na zaštitu potrošača te prava i odgovornosti potrošača. Pravila o zaštiti potrošača pomažu potrošačima da očuvaju financijsku dobrobit. Pojedinci bi trebali biti upoznati s obvezama koje preuzimaju pri kupnji proizvoda ili usluga.

Važno je da odrasle osobe mogu pristupiti pouzdanim financijskim informacijama, obrazovanju i savjetovanju. Kompetencije iz ovog odjeljka odnose se na sposobnost pronalaska tih informacija u provjerenim izvorima, ulogu financijskog obrazovanja te na to kad i gdje treba zatražiti financijsko savjetovanje.

Na financijsko okruženje uvelike utječu dostupni financijski proizvodi i usluge. Jedna skupina kompetencija odnosi se isključivo na opća obilježja financijskih proizvoda i usluga. U tom se odjeljku pojašnjava koje se informacije trebaju objaviti te su navedene kompetencije povezane s prikladnosti proizvoda i usluga.

Prijevare i zloupotrebe sve su češće u financijskom okruženju i mogu imati znatne financijske posljedice, pa bi odrasle osobe trebale za njih znati kako bi održale svoju financijsku dobrobit. U odjeljku su navedene kompetencije povezane s informiranosti pojedinaca o zloupotrebama i sposobnosti da na njih reagiraju, uključujući prijavu prijevара i zloupotrebu nadležnom tijelu.

Porezi su neizostavan dio financijskog okruženja i života svake osobe. Kompetencije iz ovog odjeljka odnose se na to da pojedinci trebaju razumjeti važnost poreza, znati podnijeti poreznu prijavu i koje su posljedice ako to ne učine. U odjeljku su navedene i kompetencije povezane s javnom potrošnjom i informiranosti pojedinaca o tome čemu porezi služe.

Posljednji skup kompetencija odnosi se na vanjske utjecaje. Pojedinci moraju znati da na njihovo donošenje financijskih odluka mogu utjecati vanjski čimbenici i da njihove financijske odluke mogu utjecati na cijelo društvo. Kompetencije iz ovog odjeljka usmjerene su na informiranost o tim čimbenicima i važnost osmišljavanja strategija za njihovo ublažavanje ako je to moguće.

## **2.2. Transverzalna dimenzija okvira**

### *2.2.1. Digitalne financijske kompetencije*

Prvotni okvir skupine G20 i OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti odraslih objavljen je 2016. Otad su financije i komunikacija sve digitalizirane, a taj je proces samo još dodatno ubrzala pandemija bolesti COVID-19. Roba i usluge, uključujući financijske proizvode i usluge, sad se sve više nude digitalnim putem, zbog

čega bi osobe koje nemaju znanje, vještine i stavove potrebne za njihovu sigurnu upotrebu mogle biti zapostavljene.

Novi okvir EU-a i OECD-INFE-a bolje integrira digitalne financijske kompetencije, pri čemu se uzima u obzir najnoviji razvoj događaja. Digitalne financijske kompetencije odnose se na kompetencije povezane s digitalnim financijskim uslugama, digitalnim alatima bitnima za osobne financije, digitalnom imovinom te na sve druge kompetencije povezane s digitalnim medijima bitne za osobne financije. Digitalne kompetencije transverzalne su i bitne za sve dijelove okvira. Stoga su horizontalno integrirane u sva tematska područja i odjeljke te nisu grupirane u zaseban odjeljak o digitalnim financijskim kompetencijama. Posebno se vodilo računa o tome da kompetencije budu formulirane fleksibilno tako da budu primjenjive i u slučaju mogućeg budućeg razvoja događaja.

Dodani su i primjeri digitalnih financijskih kompetencija, među ostalim kompetencija u području digitalnih valuta, digitalnih alata i načina plaćanja, kriptoomovine, osobnih podataka i njihove zaštite, digitalnih financijskih proizvoda i usluga, robotiziranog savjetovanja, internetskih prijevera i zloupotreba te kiberrizika.

Kako bi se lakše uočile, digitalne financijske kompetencije označene su plavom bojom u verziji okvira koja se može ispisati<sup>10</sup>.

### 2.2.2. *Održive financijske kompetencije*

Održivost postaje sve bitnije pitanje u osobnim financijama, pa dolazi i do naglog porasta u ponudi održivih financijskih proizvoda i usluga. U EU-u se ubrzano radi na izradi propisa povezanih s održivim financiranjem, osobito objavama povezanim s održivosti. Pojedinci tako imaju više mogućnosti svoje financijske odluke donijeti prema svojim preferencijama u pogledu održivosti, što bi moglo imati šire društvene posljedice. Međutim, zbog toga bi financijsko okruženje u kojem moraju donositi odluke moglo postati još složenije. Odrasle osobe trebale bi steći znanje, stavove i vještine potrebne za donošenje razboritih financijskih odluka u skladu sa svojim (okolišnim, socijalnim i upravljačkim) preferencijama u pogledu održivosti.

Održive financijske kompetencije u određenoj su mjeri obuhvaćene okvirom skupine G20 i OECD-INFE-a za temeljne kompetencije financijske pismenosti odraslih iz 2016. One su sad bolje integrirane u novi okvir EU-a i OECD-INFE-a. Održive financijske kompetencije formulirane su tako da budu primjenjive i u slučaju očekivanog razvoja događaja. To je osobito izazovno s obzirom na brzinu razvoja događaja u području održivog financiranja i tehničku prirodu nekih kompetencija.

Održive financijske kompetencije, slično kao i digitalne financijske kompetencije, integrirane su horizontalno u sve dijelove okvira jer je održivo financiranje bitno i za druge aspekte osobnih financija osim ulaganja.

---

<sup>10</sup> U nekim se slučajevima u opisu kompetencije možda neće biti izričito iskazan pojam „digitalni” ili „internetski”, no plavom su bojom označene i kompetencije koje imaju bitnu digitalnu dimenziju koju bi korisnici trebali uzeti u obzir.



Neke od najvažnijih dodanih održivih financijskih kompetencija odnose se na utjecaj kupnji na okoliš, obilježja održivosti investicijskih proizvoda, održiva ulaganja, manipulativni zeleni marketing, rizike povezane s klimom i oznake održivosti.

Kako bi se lakše uočile, održive financijske kompetencije označene su zelenom bojom u verziji okvira koja se može ispisati.

### 2.2.3. *Financijska otpornost*

Pandemija bolesti COVID-19 dodatno je istaknula potrebu za poboljšanjem financijske otpornosti kućanstava i borbom protiv financijske ranjivosti. Podaci Eurostata upućuju na to da se trećina kućanstava u EU-u nije mogla nositi s neočekivanim izdacima u normalnim razdobljima, kamoli za vrijeme pandemije. Međunarodna anketa OECD-INFE-a o financijskoj pismenosti odraslih iz 2020.<sup>11</sup> pokazala je da je i prije pandemije svaka treća odrasla osoba iz zemalja OECD-a koje su sudjelovale u anketi bila zabrinuta kako će podmiriti uobičajene životne troškove. Financijska pismenost može pomoći pojedincima da postanu financijski otporniji. Međutim, razina financijske pismenosti i dalje se znatno razlikuje ovisno o skupini stanovništva. Financijski najnepismenije skupine mogle bi biti financijski ranjivije i financijski neotpornije.

Za potrebe ovog okvira financijska otpornost definira se kao sposobnost pojedinaca ili kućanstava da se zaštite od negativnih šokova s financijskim posljedicama, prebrode ih i oporave se<sup>12</sup>. Ti šokovi mogu biti makrošokovi (opći) i mikrošokovi (na razini pojedinca). U tom je smislu važno razmotriti kako spriječiti teške negativne financijske učinke šokova (preventivne mjere) i omogućiti brzi oporavak (otpornost). Stoga financijska otpornost obuhvaća širok raspon kompetencija.

Okvirom EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije odraslih utvrđuju se najbitnije kompetencije za financijsku otpornost. Stoga ga nacionalne vlade i relevantni dionici mogu upotrijebiti u izradi politika i mjera posebno namijenjenih jačanju financijske otpornosti, osobito financijski ranjivih skupina. Kompetencije bitne za financijsku otpornost nisu posebno označene u verziji okvira koja se može ispisati, no označene su u verziji u Excelu.

### 2.2.4. *Ključne kompetencije*

Iako okvir obuhvaća brojne kompetencije bitne za pojedince, nisu nužno sve te kompetencije ključne. Nadalje, u Međunarodnoj anketi OECD-INFE-a o financijskoj pismenosti odraslih iz 2020.<sup>13</sup> i prijašnjim anketama OECD-INFE-a o financijskoj pismenosti odraslih utvrđene su velike razlike u razinama financijske pismenosti među zemljama, ali i unutar zemalja.

Kako bi se oblikovatelj politici i stručnjaci lakše snašli u okviru i lakše ga upotrebljavali, u njemu su istaknute kompetencije koje su posebno bitne za: **i. svakodnevni život i/ili postojeću ili buduću financijsku dobrobit te za ii. većinu odraslog stanovništva.**

<sup>11</sup> <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

<sup>12</sup> Ta je definicija u skladu s definicijom iz Izvješća skupine G20 i OECD-INFE-a o podupiranju financijske otpornosti i preobrazbe na temelju digitalne financijske pismenosti: <https://www.oecd.org/finance/financial-education/supporting-financial-resilience-and-transformation-through-digital-financial-literacy.htm>.

<sup>13</sup> <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

Primjerice, većina kompetencija u tematskim područjima „novac i transakcije”, „planiranje upravljanje financijama” i „financijsko okruženje” te neke kompetencije u tematskom području „rizik i nagrada” (npr. osiguranje i sigurnosne mreže) bitne su za svakodnevni život većine odraslih osoba (tj. za točke i. i ii.). Za razliku od toga kompetencije povezane sa stranim valutama bitne su samo za neke odrasle osobe (tj. samo za točku i.).

Takvom kategorizacijom kompetencija korisniku se omogućuje da pri odabiru kompetencija može razlikovati „ključne” od „naprednih” ili „stručnih” kompetencija. Ta kategorizacija nije posebno označena u verziji okvira koja se može ispisati, već samo u verziji u Excelu.

### **2.3. Alat za filtriranje kompetencija prema potrebama korisnika**

Verziju okvira koja se može ispisati dopunjuje verzija u Excelu, koja korisnicima olakšava snalaženje u okviru i filtriranje kompetencija prema njihovim potrebama.

Kompetencijama je dodijeljeno pet oznaka: 1. digitalna financijska kompetencija, 2. održiva financijska kompetencija, 3. kompetencija bitna za financijsku otpornost, 4. kompetencija bitna za svakodnevni život i/ili postojeću ili buduću financijsku dobrobit te 5. kompetencija bitna za veliku većinu odraslog stanovništva. Osim toga, uz svaku kompetenciju navedeni su i metapodaci (identifikacijski broj jednak broju iz verzije okvira u Wordu, tematsko područje, tema, podtema te je li riječ o informiranosti, znanju i razumijevanju, vještinama i ponašanju ili samopouzdanju, motivaciji i stavovima).

Oblikovatelji politika i stručnjaci s pomoću oznaka filtrirati kompetencije koje su im potrebne i najkorisnije. Primjerice, mogu odabrati samo kompetencije iz određene podteme (npr. „osnove rizika”) ili s određenom oznakom (npr. kompetencije s održivom financijskom dimenzijom ili kompetencije bitne za financijsku otpornost). Istodobno se može upotrijebiti više oznaka, pa osoba koja želi izraditi nastavne materijale o ključnim aspektima održivog financiranja može istodobno filtrirati sve kompetencije koje su bitne za veliku većinu stanovništva, one bitne za svakodnevni život i/ili postojeću ili buduću financijsku dobrobit te one koje imaju održivu financijsku dimenziju.

U budućnosti bi se mogle dodati nove oznake, a korisnici se pozivaju da uvedu vlastite oznake kako bi okvir prilagodili svojim potrebama. Primjerice, kompetencijama se može dodati oznaka za posebne upotrebe, kao što su važne financijske odluke u životu.

## **3. SLJEDEĆI KORACI**

### **3.1. Olakšavanje primjene okvira za financijske kompetencije odraslih**

Dovršetak okvira EU-a i OECD-INFE-a za financijske kompetencije odraslih obilježava početak, a sljedeći će koraci biti širenje i olakšavanje primjene okvira u državama članicama i među dionicima, npr. u okviru **ciljanih razmjena u 2022.** Cilj će biti poduprijeti upotrebu okvira u konkretnim politikama, alatima i obrazovnim materijalima te oblikovateljima politika i dionicima ponuditi platformu za razmjenu dobre prakse i stečenih iskustava u primjeni okvira.

### 3.2. Izrada okvira za financijske kompetencije djece i mladih (mlađi od 18 godina)

Službe Komisije i OECD u suradnji s državama članicama početi će 2022. raditi na okviru za financijske kompetencije djece i mladih (do 18 godina). Očekuje se da će okvir biti dovršen do 2023.

## 4. POJMOVNIK

Definicije su utvrđene u postojećim pravnim aktima EU-a, temelje se na relevantnim definicijama ili odredbama iz postojećih pravnih akata EU-a ili na globalno priznatim instrumentima politike i publikacijama OECD-a. U nekim su slučajevima definicije skraćene ili pojednostavnjene. Ako su skraćene, pojednostavnjene ili uvedene samo za potrebe ovog dokumenta, ne mogu se smatrati ustaljenim pravnim definicijama.

Pojmovi i izrazi definirani u ovom pojmovniku označeni su u tekstu okvira kurzivom:

- **kriptoimovina:** digitalni prikaz vrijednosti ili prava koji se može prenositi i pohranjivati elektronički, s pomoću tehnologije decentraliziranog vođenja evidencije transakcija ili slične tehnologije (2020/0265 (COD), *Prijedlog uredbe o tržištima kriptoimovine*),
- **elektronički potpis:** podaci u elektroničkom obliku koji su pridruženi ili su logički povezani s drugim podacima u elektroničkom obliku i koje potpisnik koristi za potpisivanje (*Uredba 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu*),
- **financijska pismenost:** spoj financijske informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje razboritih financijskih odluka i u konačnici ostvarila financijska dobrobit pojedinca (*Recommendation of the OECD Council on Financial Literacy* (Preporuka Vijeća OECD-a o financijskoj pismenosti)<sup>14</sup>, 29. listopada 2020.),
- **financijsko obrazovanje:** proces kojim potrošači na financijskom tržištu ili ulagatelji saznaju više o financijskim proizvodima, konceptima i rizicima te se informiraju, uče i/ili traže objektivne savjete kako bi razvili vještine i pouzdano se upoznali s financijskim rizicima i mogućnostima, donijeli utemeljene odluke, znali gdje potražiti pomoć i poduzeli druge djelotvorne mjere radi poboljšanja svoje financijske dobrobiti (*OECD/INFE High-level Principles on National Strategies for Financial Education* (Načela visoke razine OECD-INFE-a za nacionalne strategije financijskog obrazovanja) kako su ih 2012. odobrili čelnici skupine G20),
- **financijska otpornost:** sposobnost pojedinaca ili kućanstava da se zaštite od negativnih šokova s financijskim posljedicama, prebrode ih i oporave se (*G20/OECD-INFE Report on Supporting Financial Resilience and Transformation through Digital Financial Literacy* (Izvjешće skupine G20 i OECD-INFE-a o

---

<sup>14</sup> Ta je definicija u skladu s definicijom „kompetencije” iz Preporuke Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C\\_.2018.189.01.0001.01.HRV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.HRV).

podupiranju financijske otpornosti i preobrazbe na temelju digitalne financijske pismenosti)),

- **nepristran:** za potrebe ovog dokumenta „nepristran” znači objektivan i bez sukoba interesa; imajte na umu da to nije pravna definicija EU-a,
- **neovisno investicijsko savjetovanje** (ili neovisno financijsko savjetovanje za potrebe ovog okvira): savjetovanje koje investicijsko društvo pruža na neovisnoj osnovi, pri čemu to društvo ispunjava niz zahtjeva, prvenstveno u pogledu dovoljno velikog niza raspoloživih financijskih instrumenata, i pridržava se ograničenja u pogledu naknada, provizija ili novčane odnosno nenovčane koristi koju je platila ili dala treća strana u vezi s pružanjem usluge klijentu (na temelju odredaba *Direktive 2014/65/EU o tržištu financijskih instrumenata*),
- **račun za plaćanje s osnovnim uslugama:** račun za plaćanje koji potrošačima omogućuje provedbu određenih transakcija, što uključuje barem polaganje novčanih sredstava, podizanje gotovine te izvršavanje i primanje platnih transakcija u korist i od trećih osoba, uključujući izvršavanje kreditnih transfera (na temelju odredaba *Direktive 2014/92/EU o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama*),
- **održivo ulaganje:** ulaganje u gospodarsku aktivnost kojom se doprinosi ostvarenju okolišnih ciljeva ili ulaganje u gospodarsku aktivnost kojom se doprinosi ostvarenju socijalnih ciljeva, ili ulaganje u ljudski kapital ili gospodarski ili socijalno ugrožene zajednice, pod uvjetom da se takvim ulaganjima ne nanosi bitna šteta bilo kojem od tih ciljeva i da društva u koja se ulaže slijede prakse dobrog upravljanja (na temelju definicije iz *Uredbe 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga*),
- **osobni podaci:** svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi („ispitanik”); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca (*Uredba (EU) 2016/679 o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka*),
- **manipulativni zeleni marketing:** praksa stjecanja nepoštene konkurentske prednosti stavljanjem na tržište financijskog proizvoda kao okolišno prihvatljivog iako zapravo osnovni okolišni standardi nisu ispunjeni (na temelju odredaba *Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja*).